

Як відомо, час загоює рани. Але мільйонні жертви нашого народу, її краших синів і дочок, принесені на вівтар свободи України – ця рана не гоїться... Незалежно від того, хто лежить в могилі: рідний чи чужий. Бо не буває чужого горя. Горе нашого народу – наше спільне горе. Як і спільна рішучість зробити сьогодні все, щоб оте гірке минуле ніколи не повторилося. І працівники музею, науковці Прикарпаття проводять широкі пошуково-дослідницькі роботи, спрямовані на збереження правдивої історичної спадщини краю.

РАТИФІКАЦІЯ БЕРЕСТЕЙСЬКОГО МИРУ

*Галина Пославська,
магістрант історичного факультету.
Науковий керівник – Карпенко О. Ю.,
доктор історичних наук, професор.*

27 січня (9 лютого) 1918 року в Бресті-Литовському заключено мирний договір між Німеччиною, Туреччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією та Українською Народною Республікою.

Звертаючись до питання ратифікації Брестського договору, варто зауважити, що кінцевою настановою його передбачалась, що “нинішній мировий договір буде ратифікований. Ратифікаційні грамоти мають бути обміняні якомога скоро у Відні. Мировий договір стає правосильним, оскільки в нім нічого іншого не поставлено по його ратифікації”.

Українська Народна Республіка провела ратифікацію договору 17 березня 1918 р. Попередньо була створена парламентарна комісія для детального розгляду угоди. Комісія складалася з двох секцій-юридичної та економічної. На засіданні Малої Ради 17 березня 1918 р. член юридичної секції Корчинський ознайомив Раду з висновками оголосивши, резолюцію про те, що “комісія вважає їх [договори – Г.П.] добрими і пропонує Центральній Раді ратифікувати їх”. Садовський оголосив резолюцію економічної секції, в якій зазначено, що “цей договір відповідає інтересам людності УНР” і серед поданих Малій Раді пропозицій було: “Мировий договір, заключений 9 лютого 1918 р. в Бересті-Литовському між УНР, з одного боку, і Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною з другого боку, як основний, так і додатковий, в частині економічній ратифікувати”.

Після цього М.Грушевський оголосив вироблений комісією законопроект ратифікації договору, в якому ухвалено “Мировий договір затвердити, ратифікувати і виконувати твердо і непорушно, нині і на потім будучі часи, а Раді народних міністрів наказати перевести обмін ратифікаційних актів у місті, зазначеному в договорі”. Більшістю голосів цей законопроект прийнято.

Що ж до інших договірних сторін, то за винятком Австро-Угорщини, усі вони приймали ратифікацію без особливих труднощів, хоча відбулося це вже після падіння Центральної Ради.

15 липня у Відні здійснено обмін ратифікаційними грамотами між Болгарією й Україною. Українську грамоту з підписом П.Скоропадського передав український посол у Відні В.Липинський, болгарську, з підписом царя Фердинанда, – легатійний радник болгарського посольства у Відні п.Джебаров.

24 лютого німецький рейхстаг ратифікував Брестський договір, а 24 липня 1918 р. у Відні проведено обмін грамот між Україною і Німеччиною. Українська грамота передана В.Липинським, а німецька, за підписом імператора Вільгельма II, німецьким заступником посла Штольберг-Вернігероде.

22 серпня 1918 р. здійснено обмін між Україною і Туреччиною в палаті турецького посольства у Відні. З українського боку грамоту передав радник посольства І.Токаржевський-Карашевич, а з турецького, за підписом султана Магомета V, турецький посол у Відні Гусейн-Гільмі Паша.

Австро-Угорщина затягувала справу ратифікації договору, мотивуючи це невиконанням Україною економічних зобов'язань, взятих згідно з Брестським договором, хоча справжньою причиною було бажання монархії зберегти свою територіальну цілісність. Через це анульовано й таємний договір між УНР і Австро-Угорщиною щодо Галичини, після чого австрійський уряд намагався й далі проводити свою лінію щодо Холмщини, що зустрічало опір українського керівництва, у зв'язку з чим 5 жовтня 1918 р. міністерство закордонних справ Австро-Угорщини звернулося до австрійського прем'єра Гусарека і угорського прем'єра Векерле з вимогою про потребу ратифікації миру з УНР, до чого спонукала уже проведена ратифікація Німеччиною, Болгарією й Туреччиною. Через протести поляків ратифікацію знову було відкладено, хоча вже було вироблено текст грамоти для підпису імператорові. Однак ратифікація Австро-Угорщиною Брестського договору та і не відбулося, оскільки через кілька тижнів розпалася сама монархія.

1. Дорошенко Д. Історія України 1917-1923. У 2т. – Т.2. – Нью-Йорк: Булава, 1954. – 510 с.

2. Карпенко О.Ю. Імперіалістична інтервенція на Україні 1918-1920. – Львів: вид-во Львів.ун-ту, 1964, – 256 с.

3. Левицький К. Великий зрив (До історії української державності від березня до листопада 1918 р. на підставі споминів та документів). – Нью-Йорк: Вид-во Чарторийських, 1968. – 152 с.

4. Мельник М. Берестейський договір та його значення (1918 р.) // Визвольний шлях. – 1992. – Кн.8. – С. 985-994.

5. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У 2 т. – Т.2. – К: Наук. думка, 1997. – 424 с.